

Tweede leven van een stadsboom

Stadsbomen verdwijnen na kap nog te vaak in de versnipperaar. Zonde. In Amsterdam en Utrecht wordt het hout hergebruikt. Van iepenparfum tot een gitaar van esdoornhout.

Door René Didde Illustratie Han Hoogerbrugge

Het begon in 2008 met een boom die moest wijken in de tuin van de achterbuurvrouw. 'Ze vroeg of ik hem wilde hebben', zegt Crisow von Schulz. De toenmalige meubelmaker huurde een mobiele lintzaag en verwerkte de esdoorn tot planken die hij twee jaar liet drogen in zijn atelier in de Amsterdamse Pijp. Dat verzagen trok bekijks en ook op een festival ontving het mobiele zaagwerk veel respons.

Meubels maakt hij niet meer. Sinds vijf jaar verzaagt Von Schulz met veertig vrijwilligers onder de naam Stadshout zo'n driehonderd kubieke meter hout per jaar. De gemeente Amsterdam is de grootste opdrachtgever om de bomen die het veld moeten ruimen een beter lot te gunnen dan de onbarmhartige versnippering tot houtchips voor op paden in een park of verbranding in de kachel. Een enkele houthandelaar koopt de mooiste stammen, maar gebruikt ook die meestal voor laagwaardige toepassingen als vezelplaat.

Niet bij Stadshout. Op een twaalf meter lange zaag worden de stammen verzaagd tot planken die hun weg vinden naar lokale meubelmakers en interieurontwerpers. Ook schrijft de gemeente vaker dwingend voor dat bij een verbouwing hout van lokale bomen moet komen, zoals het interieur van het nieuwe Comenius Lyceum. De door Stadshout verwerkte bomen staan als banken en picknicktafels in parken en plantsoenen. Ook schoolpleinen zijn ingericht met producten van Von Schulz.

In de winkel van Stadshout laat mede-initiatiefnemer Marijke Hogers het kleinere spul zien, waaronder vogelhuisjes, krukjes, bijzetteltjes en tapasplanken. En Eau d'Amsterdam, een subtiel luchtje dat speciaal is ontwikkeld uit - hoe kan het anders - iepenhout. Wie zelf een stuk lokaal hout wil kopen, kan er ook terecht.

Stadshout verzorgt ook educatieve projecten. Vorig jaar verzaagde Stads-

hout een bosje nabij een kantorencomplex aan de Amsterdamse Zuidas tussen de Gerrit Rietveld Academie en de RK Begraafplaats. Met het hout maakten studenten vormgeving bankjes voor de rustplaats. En de sociale werkplaats Magis 020 timmerde doods-kisten van wilgenhout.

Met de hoogwaardige recycling laat Amsterdam zien dat hip gepraat over circulaire economie ook heel concreet kan zijn. Er is minder afval en verwerkt tot duurzaam voorwerp blijft de CO₂ behouden die de boom tijdens zijn leven heeft opgeslagen. Stadshout werkt aan de registratie van elke gekapte boom, zodat een lokaal keurmerk voor houtproducten mogelijk wordt.

Elke kap geregistreerd

In Utrecht bestaat een soortgelijk initiatief, zij het op kleinere schaal. 'We maken vooral tafels voor particulieren', zegt Ruth van Anel van Tafelboom. Het Utrechtse initiatief bestaat vijf jaar. Tafelboom verzaagt de bomen, archiveert en droogt ze.

Op de site van de Utrechtse organisatie is te zien waar de gemaakte tafels staan. Restaurants, een huisartsenpraktijk en veel particulieren. Door op de boom te klikken, verschijnen plantjaar, kapdatum, reden voor de kap en welke producten er nog meer van zijn gemaakt.

Ook Tafelboom krijgt het hout gratis van de gemeente. Een populier is daarom even duur als een duurzame acacia. De klant betaalt alleen voor de dienst en vanzelfsprekend voor het meubelmaken. Utrechters kunnen ook zelf aan de slag. Elke zaterdag is de werkplaats geopend voor wie zijn gekochte planken wil omtoveren tot bijzetteltjes, kapstokken of snijplanken. Iemand bouwde zelfs een gitaar van een esdoorn uit het

Wilhelminapark. Tafelboom staat ook bekend om de schommels, speelblokken en naambordjes.

De initiatieven vinden navolging. In Den Bosch werd in 2013 een plataan gekapt vanwege een wegverbreding. Betrokken buurtbewoners zorgden ervoor dat de boom werd verzaagd. Een deel van de boom blijft in de wijk als tafelblad in een nieuw buurthuis. Stadshout Den Bosch is in oprichting.

Stadsboomlabel

Anders dan in Amsterdam en Utrecht koopt VOF Stichting Nederlands Hout (voorheen Stadshout Kennemerland) in Haarlem het hout van de gemeente. De jonge organisatie maakt eiken stadsbankjes die bewoners en bedrijven kunnen adopteren.

'We verkopen ook producten aan particulieren en leveren op maat gemaakte panelen om bijvoorbeeld IKEA-keukens op te pimpen. We zien ook steeds meer klanten uit trendy horeca-zaken die een leestafel of raambar willen met ons logo en hun bedrijfsnaam om een groen statement te maken', zegt Isabelle Wisse van Nederlands Hout, dat heuse stadsbomenlabels voert voor Haarlams hout en ook proeven doet in Rotterdam. Wisse en haar partner begonnen met één dag in de week naast hun baan maar werken er nu fulltime en leven van het project.

De verwerking van gekapt stadshout wordt steeds serieuzer. In Amsterdam ziet Stadshout een steeds grotere keten van lokale bedrijvigheid ontstaan van houtbewerkers, interieurspecialisten en ontwerp bureaus. Bedrijven als Intratuin verkopen al bankjes uit eigen stad aan de Amsterdammers.

'Ook zijn grote volumes weg te zetten als oeverbeschoeiing en straatmeubilair', zegt Von Schulz. 'Als we alle Amsterdamse gekapte bomen zouden verwerken tot plankdelen, voorzien we in 16 procent van de jaarlijkse Amsterdamse houtbehoefte.'

Vragen over milieuvriendelijk gedrag of tips voor deze rubriek? Mail naar groen@volkskrant.nl

Spul Vakanties

CO₂-uitstoot vakantievlucht compenseren, is wassen neus

Vliegen we naar de zon of gaan we op bivak op de Veluwe? Een reisplanning met de milieubrill op.

U heeft het vast gehoord: de vakantiebeurzen zijn weer open. Volgens het CBS zijn Duitsland, Frankrijk en Spanje de populairste vakantiebestemmingen. Ruim de helft van de Nederlanders gaat daar met het hele gezin in één auto naartoe.

Dat is behoorlijk duurzaam, want hoe meer mensen in een auto, hoe beter. Vervoer is de allergrootste milieuklapper van alle soorten vakanties; zo'n 75 tot 95 procent.

Naarmate je verder weggaat, stijgt dus de milieubelasting. Vliegen belast zoals bekend het milieu het meeste. Daarbij vergeleken zijn, van hoge naar lagere milieudruk, autorijden, bus/touringcar, trein en de fiets peanuts.

Maar de laatste jaren pakken steeds meer Nederlanders het vliegtuig. Dat hakt erin: met één reourtje Thailand produceer je ongeveer evenveel CO₂ als met een jaar lang in een middelgrote auto rijden.

Dus toch de Veluwe? Dat hoeft niet. Toerisme geeft wereldwijd 230 miljoen mensen te eten. Creatief denkend zou dat reden kunnen zijn iets verder weg te gaan.

Bovendien kun je je CO₂-uitstoot (deels) compenseren. Maar eerlijk gezegd is dat een schijnoplossing: als iedereen het zou doen, zou er al snel een tekort aan compensatiemogelijkheden ontstaan.

Hoe kies je een duurzame bestemming? Kamperen is de milieuvriendelijkste keus, hotels en vakantiehuizen scores ongeveer gelijk: hoe luxer ze zijn, hoe milieubelastender. Neem liever met zijn

Product Vakanties

Prijs Dichtbij is vaak goedkoper Verkrijgbaar Reisorganisaties, internet

Oordeel Fietsvakanties: ○○○○○

Vakanties met bus/trein: ○○○○○

Autovakanties: ○○○○○

Vliegvakanties: ○○○○○

vieren een huisje of tent dan voor iedereen een eigen hotelkamer.

Een accommodatie met een 'groen keurmerk' heeft soms meerwaarde, maar er bestaat een woud van keurmerken van instanties als Europees Ecolabel, Green Key, Eceat, Green Globe en Travelife.

Sites als ecotourism.org, duurzaamreizen.nl, groenevakantiegids.nl, gogreentravelgreen.com of sustainabletravel.org kunnen op weg helpen maar let op: 'eco' en 'groen' zijn geen beschermde termen. Eigen onderzoek is altijd nodig.

Ten slotte: ga minder vaak, maar langer op vakantie. Dan spreid je de milieudruk uit over meer dagen. Op vakantievoetafdruk.nl kun je precies zien hoe groot de milieubelasting van de door jou geplande vakantie is.

Loethe Olthuis